

GLAS ŠIBENSKOG KREMENJAKA

== Politički list za interese grada Šibenika i okolnih sela. ==

Br. 6.

Šibenik, 27. travnja 1907.

God. I.

Poslovni Broj Pr VI 3/7

1

U IME NJEGOVA VELIČANSTVA CARA

C. K. Sudski Dvor I Molbe u Šibeniku kao nadležno Sudište u tiskovnim poslovima rješavajuć, u nejavnoj sjednici, predlog c. k. Državnog Odvjetništva u Šibeniku,

S U D I

- I. Sadržaj tiskopisa dolinaznačenih, uvrštenih u časopisu „Glas Šibenskog Kremenjaka“ broj 5 objelodanjena u Šibeniku dne 20 Travnja 1907 tiskom tiskarne Ivana Sflaglinatz, i kojem je odgovorni urednik Niko Marinković, i baš:
 - a) diela članka „Izbor D.ra Iljadice“ od rieči „Protivnici naši“ do rieči „mu pada“ (II strana I stupac)
 - b) diela istog članka, od rieči „kako nikoga“ do rieči „zlotvora“ (II strana II stupac)
 - c) diela članka „Pljuhi mu u gubicu“ od rieči „Seljani viču“ do „kao i p. Piperati“ (III strana II studac)
 - d) trafileta, koji počimlje riečima „Krsteljevi“ a svršava riečima „naš Šibenik“ (IV strana I i II stupac)
 - e) trafileta, koji počimlje „Željni smo znati“ a svršava riečima „mrtvačko zvono“ (IV strana II stupac i V strana I stupac), sačinjava prestupak draženja na neprijateljstva predviđen od §. 302 K. Z.
- II. Potvrđuje se obavljena zapljena, te se zabranjuje raspacanje zapljenjenih tiskopisa.
- III. Određuje se uništenje zapljenjenih otisaka, kao i onih koji bi bili susljedno zapljenjeni, i tako isto rastav odnosnog tiskanog sloga.

Razlozi

Sadržaj zapljenjenih tiskopisa, obzirom na danas opstojeće prilike kadar je da potiče na neprijateljske razdore stanovnike Šibenika, te stoga obuhvaćajuć skrajnosti prestupka predviđjena od §. 302, K. Z., bilo je suditi kao u osudi.

Osuda objelodaniti je na način predviđen u §. 493 K. Z. sredstvom „Objavitelja Dalmatinskog“ te o istoj obavjestiti c. k. Državno Odvjetništvo tiskara Ivana Sflaglinatz i odgovornog urednika Marinkovića Niku.

C. K. Sudbeni Dvor I molbe Šibenik 20 Travnja 1907

M. Grisogono.

POBJEDA-PORAZ.

Na 21 ov. mj. obdržavala se na Poljani javna skupština.

Taj dan bio je dan veselja, dan slave, dan silnog i velikog oduševljenja; bio je dan pobjede sa strane Hrvata-Kremenjaka.

Taj isti dan bio je dan poraza za one, koji viču na sve četiri strane svijeta da je sve njihovo, da je sve za nje. Taj dan osjećali su se u svojim dušama utučeni i poraženi, a taj je poraz početak propasti njihova gospodstva, njihova pašovanja, njihove sile.

Našoj skupštini nismo pravili nikakovu grozničavu reklamu, već jednostavno oglasili plakatima i u našem listu da se skupština priredjuje i sazivlje na Poljani. Nismo nikoga molili, nismo nikoga nagovarali ili čak prijetili da dodje, nismo nikome šiljali pozive i to na tisuće poziva da se skupštini odazove i istoj prisustvuje. Ne! Mi poštujemo slobodnu volju koli gradjanstva toli i puka, pa se ni u ovom slučaju nismo htjeli nametnuti

ili silovati ničiju volju, jer nam je sloboda volje sveta i jer ju štujemo.

Uza sve to mi smo postigli svoj cilj i puni radosti bilježimo onaj veseli dan, koga ćemo i mi i narod nositi u našim srcima u neizbrisivoj uspomeni. I kad bi bio koji historik, koji bi u svom zakutku bilježio svaku zgodu i nezgodu grada Šibenika, onda bi on taj dan zabilježio u povjesti zlatnim slovima.

Veseli smo i sretni bili videći se okruženi silnim brojem naroda i dugo ćemo ćutiti u srcima našim to veselje i tu sreću. Ta mi nismo nikakova vlast, nismo nikakova oružana sila pa da se narod nas prepao, da smo oružjem narod ustravili i za to da se u velikom broju skupštini odazvao. Ne! Narod je uvidio i spoznao naše poštene namjere, naše iskrene i nesebične ciljeve, i, jer je već davno nikla u sreću njegovu klica nezadovoljstva, nepovjerenja i sržbe prema današnjim silnicima i nametnicima, on se jače privija k nama, još čvršće stoji uz nás.

Već oko 10 sati prije podne sve je vrvilo po gradu, bilo je svieta svake ruke iz grada i okolice.

Oko 11 sati pod hrvatskom trobojom krenuše svi pred stan d.ra Vice Iljadice, kličući mu: živio, gdje mu „Kolaši“ odpjevaše nekoliko pjesama, na što se on pokaže mnogobrojnom narodu. Ogromna ta povorka uvijek na čelu sa hrvatskim barjakom krenu uz „šimatorje“, onda kraj tvornice Inchiostra i dodje do stana novog predsjednika „Kola“ g. Dane Baranovića. Odatle se povorka spusti niz cestu pravcem prema Poljani.

Putem se neprestano klicalo Hrvatskoj, d.ra Vici Iljadici, poštenim šibenčanima i t. d.

Kad je povorka stigla na Poljanu, koja je opet bila puna otmjenog gradjanstva, težaka i seljana nastala neopisivo klicanje i poput ršuma silne oluje zaore gromni poklici, koji su dolazili iz tisuću i tisuću grla.

Skupštinu je otvorio d.r. vitez Fontana prikazavši mnogobojnom općinstvu kandidata d.ra Vicu Iljadicu. Kad se ovaj uspeo na tribinu, koja je naročito na sredini Poljane podignuta bila zaori urnebesni: Živio, komu ne bijaše ni kraja ni konca. More svijeta okupi se oko tribine, sa koje je dr. Iljadica počeo da govori. Njegov govor tekao je jednu uru obilat i bijaše više puta prekinut burnim poklicima i odobravanjima. Govor je bio lijep i stvaran i učinio je najbolji utisak na cijelo gradjanstvo, koje je tu bilo sakupljeno i najvećom pažnjom slušalo, klicajući neprestano najvećim zanosom i oduševljenjem. Na tisuće crvenkapa i klobuka dizalo se u vis povladjujući govorniku, koji je govorio simpatično, učeno, toplo i intimno. D.r. Petar Kovačević, narodni zastupnik, koji je skupštini prisustvovao i od početka do kraja po-

zorno slušao cijeli govor, najljepše se o njemu izrazio i pohvalio ga. Dva fratra, koji su nedaleko stajala nisu mogla što da prigovore stvarnom govoru dra. Iljadice, već ostaše i sami podpuno zadovoljni, samo — a to se razumije — nisu odobravali ravnopravnost i slogu Hrvata i Srba, o kojoj je kandidat govorio i dobro istaknuo.

Kad je skupština bila dokrajčena i dr. Iljadica do-
višio svoj govor, nastala opet oduševljeno klicanje, a bar-
jaktar, dični starina iz puka Ante Grubišić podiže u vis
hrvatsku trobojnicu i cijela skupština krenu i u veličan-
stvenoj povorci obidje grad. Grad je odzvanjao od urne-
besnog klicanja, koje je istom dovršilo pred stanom
dr. Iljadice. Silan narod pun znatiželjnosti grnuo je kroz
ulice, da vidi ogromnu i veličanstvenu povorku kakove
Šibenik još zapamtio nije, a i rijetko će kada zapamtiti
onakove skupštine, onakove povorke, onakog iskrenog
veselja i nepatvorenog oduševljenja.

I ovog puta, kao i svagda, pokazase naši i naro-
dni protivnici svoju očajnu zagrižljivost i upriješe sve
sile e da ometu skupštinu. U to ime već nekoliko dana
prije naumiše da istog dana i oni sazovu skupštinu, te
razaslaše na tisuće pozova i činiše doći u Šibenik ka-
matnikova sina iz Zadra. Ali pozivi im bijahu ili po-
vraćeni ili pozvanici ne dodjoše, jer se skupštini odazvao
vrlo malen broj učesnika tako, da je sve stalo u jednoj
prostoriji njihovog „Sokola“. Videći da nisu postigli za
čin su išli dovršise skupštinu onako na brzu ruku, skr-
paše ju kojekako, te se puni potištenosti, srama i jeda
razidjoše. Sva njihova nastojanja, sve njihove zlobne ma-
kinacije da se omete naša skupština ostaše bezuspješne.
Zalud sazvaše skupštinu, zalud narediše da istog dana
i sata na morskoj obali udara glazba i time svijet k sebi
primame il bar od skupštine odvrata: sva blamaža i
poniženje da se nama pripremi palo je ne njihov obraz.

Ova skupština, kojoj je prisustvovalo od 5—6 hi-
ljada duša najboljim je odgovorom nedostojnom pisanju
„Hrvatske Rieči“ i nepoštenom (ali i *bezuspješnom*) agi-
tiranju Dulibićevih telića, koji zavaravaju neuki narod i
neupućeno gradjanstvo i koji prema prilikama i mjestu
mijenjaju svoja politička načela i bacaju ih pod noge
kao od šale, samo da dospiju do onoga bez čega bi se
svijetu pokazali u svoj svojoj golotinji.

Naša skupština najbolje dokazuje i utjerava u laž
„Hrvatsku Rieč“, kroz koju dulibićevi telići trube da je
sve njihovo, da je sve za nje, a kad tamo tjeraju ih iz
sela, jer je narod otvorio oči i razumio njihovu nepo-
štenu i nedičnu igru.

Naša je skupština naš najbolji svjedok da cijeli
narod misli kao i mi, da jednako osjeća s nama, da
ljubi nas i kandidata, poštenog i čeličnog Hrvata dra
Vicu Iljadicu.

Naša skupština najbolje dokazuje da zadnja karta
naših i narodnih protivnika, koju oni u očajnoj borbi
zaigraše nije im upalila, da je narod osudio njihovo sra-
motno držanje i *da ih ne te više*.

Naša je skupština dokazala da je i narod i gra-
djanstvo uz nas i da je podlo i nedostojno napadati na

tudje neokaljano poštenje, koje bi ocrnjeno i omrljano
imalo služiti kao materijal da se izgradi piramida i da
se na nju popne čovjeka, koga mrski nametnici narodu
silom nameću, ali ga narod ne će.

Krinka je pala!

NAŠ KANDIDAT.

Mafija, koja se za Judin novac kupi oko „Hrvat-
ske Rieči“, koja je na svoja lica navukla tamne obra-
zine, koja se davno razkrstila sa svim onim što je po-
šteno, čestito, istinito i pravedno, a koja hoće silom da
se nametne za vodje i gospodare grada Šibenika, udara
na našeg kandidata Dr. Vicu Iljadicu bogu mrskim kle-
vetama, najprostijim osvadama i uličarskim rječetinama
grdi ga i psuje. Svojim kočijaškim pisanjem o mrzli su
cielom gradjanstvu i svoj okolici. Ali jer osjećaju da im
zemlja pod nogama izmiče, da im je dogorilo do nokata
i da će imovog puta za uvijek odzvoni njihovoj sili,
njihovom nametništvu, kano bezglava čeljad, kano mrki
vuci razdiravci obaraju se svom žestinom svoje paklene
duše na čestitost, rodoljublje i plemenitost našeg kandi-
data Dr. Vice Iljadice.

Dr. Vice Iljadica osoba je čestita, čeličnog karak-
tera, čovjek, koji je na visokim školama u Zlatnome
Pragu stekao liepu naobrazbu i dostojan je zastupničke
stolice. On je pravi prijatelj naroda i puka, jer se nije
bacio kao drugi da poput njih guli i odire narod. Njemu
nije do toga, jer je čovjek imućan, svoj gospodar i ako
iko, to bi on bio najsposobniji da ga narod bira zastup-
nikom.

Ali mafiji, koja gospodari općinom i barata na-
rodnim novcima krvavom mukom stečenim nije po volji
da njega narod bira. Mafija nastoji iz petnih žila da
narod-njihovim zavaravanjima, izvrtanjem i lažima bira
za zastupnika Dulibića, sina najvećeg šibenskog kamat-
nika e da ovaj s visoka može da ih brani i da sakriva
njihove nečiste prste. Mafija razumije i spoznaje vrlo
dobro da bi Dr. Vice Iljadica kao zastupnik budnim
okom pratio njihov rad na općini, da im ne bi dao ba-
ratati narodnom mukom i da bi time odzvoni njihovoj
samovolji i nametništvu, pa za to sav bijes svoje paklene
duše sipaju na njega i obitelj njegovu.

Ali mafija ovog puta ne će izrabiti narod svojim
zavaravanjima i lažima, jer ju je narod već dobro spoz-
nao i pogledao joj kroz prste, iza kojih se krije tolika
nečist i mutež. Narod se spoznao mafiju i njezin zlo-
tvorni rad kad je sa stolice šibenskog načelnika zbacila
M. Stojića, našega gradjanina. Narod je spoznao da sva
ona obećanja nisu ništa drugo već proste obmane i varke
a Narod je razumio njihovu igru, igru spekulanta i za
to nije mogao bolje učiniti, nego od njih, od svojih zlo-
tvora odvratiti glavu. Nije narod glup kako to oni raču-
naju i kakvim ga oni drže, već je narod triezan i svje-
stan svakog svog koraka, pa će za to cio narod dati je-
dnodušno svoj glas za čovjeka, koga mafija oko „Hrv.
Rieči“ najviše psuje — a taj je Dr. V. Iljadica, a psuje

ga za to, jer im ne bi pomagao u njihovoj nečistoj igri i u guljenju naroda, kao što ih u tom pomaže Dulibić.

Dr. Iljadica bih odatle protjerao; za to ga se plaše, za to ga psuju.

Izborne listine.

Izborne su listine napravljene, kako već rekosmo, na užasni način. Našim letimičnim pregledanjem opazili smo, da u *samom Varošu* od slova *A* do *I* fali naših glasova oko 140, a mnogo je njihovih nezakonito upisanih. Po tome računamo da obzirom na ostala slova u Varošu te vas cijeli grad i na sela, naših glasova mora faliti od 800-1000, a njihovih protuzakonitih, osobito onih ispod 24 godine mora biti oko 400-500.

Mi smo digli preko 100 prigovora (koliko smo dobili krštenica i drugih dokaza), od kojih nam je veći dio bio odbačen a limine za to, što dotičnik nije *dokazao* godinu dana boravka. Prigovaratelj je ležao bolestan i nije mogao prizvati se na Namjestništvo. Samo upozorujemo nadležnu vlast na *Namjestništveni odpis 26 Veljače 1907 br. 1139*. U njemu će naći, jesu li se naši prigovori imali primiti ili odbiti. Toliko za sada.

Poručujemo im: *biće vam svejedno.*

MI I STOJIĆ.

Sa stanovite strane šire se glasovi, da se je naša stranka stopila sa Stojićevom u jednu stranku, pak na jednu stranu lažu da smo mi Kremenjaci izdali svoju Kremenjačku, a Stojić svoju pravašku stranku. Neupućenome svijetu oni gledaju to dokazati time, što smo mi ustali na obranu Stojića i dali pravo njegovu postupanju, kad se je digao da protiv nekoliko nametnika i špekulanata obrani interese općine. Gledaju to dokazati i time što smo se i mi digli proti četiri političkih prevrtljivaca, gradskih mutikaša i vrtikapa bez stranke, kad smo bili Stojićevim pisanjem i iznašanjem činjenica upozoreni, da su općinski interesi u pogibelji i da je naša općina već pretrpjela štetu od *nekoliko milijuna* i da se općinskim novcem uzdržavaju sumnjivu osobe i da su u općin koj blagajni pomrseni računi. Stojić je iznio stvari puno teških i naveo stalne brojke, tako da je bilo teško vjerovati svemu što piše. Zato smo čekali, da se napadnuta gospoda na općini obrane od tih napadaja, kao kad se to tiče poštenja i prsta. Dosta je spomenuti samo društvo „Sufid“ i ono 55 hiljada i pô pretićaka, Mi smo čekali puni mjesec dana da se obrane, a onda tekar progovorismo kroz „*Naš Glas*“ zahtijevajući odgovor kao građani, da se podbiju Stojićeve optužbe. Krsteljevci neodgovoriše *ni onda niti još danas* odgovaraju.

Eto za to smo se mi digli i za to smo morali dati pravo Stojiću proti njima, bez obzira, što je Stojić pravaš. Ako gospoda Krsteljevci i fureštovci dokažu da je Stojić lagao i da je on nepošten, a oni da su pošteni, mi im tvrdu vjeru dajemo, da ćemo mi tada njima dati pravo, a na Stojića navaliti svom žestinom.

Mi ćemo ga proglasiti *klevetnikom* samo *ako oni uspiju da ga učeraju u laž*. Eto, to je naše slanovište bilo i biće.

Mi negledamo *stranke* nego *čovjeka*. Mi pitamo čovjeka: jesi li pošten, a ne koje si stranke. Mi smo Kremenjaci stranke pučke i hrvatske, al tjeramo od sebe

svaku gubu, pa rekla ona sto puta da je Kremenjak. Mi smo Kremenjaci, al znamo dati pravo svakomu, ko ga ima, pa bio on najtvrdji pravaš.

Marko Stojić je pravaš i najbliži Prodanu, kojemu smo mi načelno i stranački najdalji, gospoda Fureštovci i Krsteljevci, kažu, da su hrvatske stranke, koju vodi Čingrija, te bi po tome imali biti nama načelno bliži, a mi njima; — ali mi gledamo *političko poštenje, političku dosljednost i nju štujemo*. S ovoga stanovišta mi više štujemo i Prodana i Stojića nego političke partijance na općini. To je jedno. A drugo: mi gledamo i na *osobni karakter i poštenje privatno*, a što se tiče Šibenika, gledamo *one*, koji hoće da *korište općini* i *one* koji hoće da *oštete našu općinu*, pak onda kao pošteni ljudi moramo pomagati prve, a druge kao pravi građani moramo gledati raskrinkati i istjerati iz naše kuće, da nas neumetu.

To nam je dužnost kao poštenih ljudi i kao dobrih mješćana. Kao taki morali smo doći u pomoć jednom građaninu, koji zove u pomoć građane da brane grad od zlih ljudi, od štetnika i nametnika. Kao taki morali smo doći u pomoć i Marku Stojiću, zakletom pravašu, bez obzira i bez skrupula. To nam je samo na čast i na diku. Mi ćemo ostati i dalje tvrde Kremenjaci stranke pučke i hrvatske *za obranu puka i Hrvatsva*, a Marko Stojić, mi vjerujemo, da će ostati i dalje pravaš kako je i dosada i da neće onako afaristički i špekulantski mijenjati stranku pa i narodnost, kao što je znadu mijenjati onako bez stida i srama jedan Gazzari, jedan Krstelj, Smolčić, Drinković Dulibić s onom mudrom prominskom glavom na čelu, koja ima obraza da u ime Prodanovo zagovara jednog političkog čoraveca i prevrtljivca za kandidata.

Želeći podbiti glupu i zlobnu laž, što ju skup političkih desperadosa prije svoje polit. smrti sije u narod, još jedanput velimo, da mi kao stranka Kremenjaka i Stojić kao pravaš nemamo nikakvih stranačkih veza, nikakvog stranačkog spoja, osim onog spoja i one svete veze ljubavi, koja spaja i veže sve šibensko građanstvo za ovaj naš mili grad, za naše rodno mjesto Šibenik.

I ovaj sveti spoj ljubavi spojiće i mora spojiti sve pošteno građanstvo, Kremenjake i pravaše kad god interesi grada, kad god ime grada bude u pogibelji.

A to je uprav danas, uprav sada.

Dodatak: Ako gospoda Krstelj i družba po riječima i dokazima Stojićevim, načiniše našoj općini onoliko kvara kroz šamu godinu dana dok je tu još Stojić bio i branio interes općine koliko je mogao, — **koliko kvara, gospodo, ne biste učinili kada bi vi ostali više godina, recimo 5. ili 10., a nikoga nebi bilo da vam to zabrani i da vam neda. Kažite što bi bilo od općine?!**

Eto, u tome smo sa Stojićem zajedno, a ne u stranci. Razumijete li? Složni Šibenčani izagnali su i Turke ispod Šibenika, pa ćemo, uz božju pomoć, i vas iz naše općine. To je naše *pravo*, to nam je dužnost, **sveta dužnost.**

POGRIJEŠENA ADRESA.

Uredništvo „Hrvatske Riječi“, na pročelnoj stranici šalje neku poruku „Kremenjačkim vodjama“.

Ova adresa koja je upravljena na nas Kremenjake, držimo stalnim da je pogriješena, jer absolutno to ne spada na nas.

Kavaliri oko „Hrvatske Riječi“, nek obrate poruku na bivšeg načelnika gosp. Marka Stojića. Gosp. Stojić u 6 broju svojeg „Moje Svijetlo“, od 17 ožujka ove go-

dine, iznio je u svim mogućim potankostima cijeli historijat društva „Sufid“, kad se je pogadjalo sa obćinom.

Tu gosp. Stojić čisto i bistro navadja i utvrđjuje dokazima, sva natezanja, prijetnje, odvijanja, navijanja, sofisterije i slične ovima igre d.ra Julija Gazzara e da samo stojić popusti, a obćina izgubi punih pet milijuna kruna. Sa strane Stojića pale su riječi o podmićivanju i o Judinom novcu. Dok se nedokaže protivno mi mu moramo vjerovati. Gosp. Stojić još navadja kako nije imao ni zere povjerenja u dotura Gazzara, kako su Krstelj i Dulibić svaljivalji krivnju na njega (Stojića) da je kupljen od Austrije, dok su po svemu drugi bili potkupljeni. Napokon Gosp. Marko Stojić obećaje da će društvu sv. Cirila i Metoda dati 100 kruna, ako dokturi dokažu da je on (Stojić) molio Gazzara neka brzojavi u Trst, da uvjeti prve pogodbe, koju je on iz Trsta donio, padaju jer da su po obćinu štetni.

Na sve ove teške obtužbe sa strane M. Stojića, kojima je on vrgo u veliku sumnju čistoću njihova poštenja, i doviknuo im *izdajice*, oni se nijesu još makli, pa evo i drugi broj Šibenskog libela mramorkom štiti, ni jednim slovcem neodgovara Stojiću. Prevlja se kukavno i mršavo, i da nije ono par ispucanih fraza i sofizama izgledalo bi da je članak napisala kakva mudra prominska glava.

Zašto Gospoda oko „Hrv. Riječi“ ne poruče Gosp. Marku Stojiću već nama? Mi Marku Stojiću na dlaku sve vjerujemo, što je on iznio u svojem „Moje Svijetlo“ br. 6. Ta, Gosp. M. Stojić bio je sve do nedavno u njihovu kolu, on pozna njih vrlo dobro i pošten čovjek nemože posumnjati ni čakom o istinitosti Stojićevih navoda, pa isto tako i mi držimo za neoborivu istinu sve što je on o njima napisao, dok oni danas o tom ćutaju i hoće da vedra čela izidju pred narod. Gosp. Marko Stojić prikazao je današnje šibenske silnike i nametnike, kao ljude koji bi oderali buvu da učine sebi košulju, pa oni uza sve to muče, a to je najčvršćim dokazom, da su oni zbilja i u istim onakovi, kakovim ih je osvjetlio M. Stojić, a o tomu nas najbolje uvjerava ona talijanska: *chi tace, conferma* (Tko muči potvrđuje).

Mi smo se dakle pozvali jednostavno na vjerodostojnost Gosp. M. Stojića, i mi te šibenske parasite držimo za onakove ljude, kakovim ih je prikazao M. Stojić, a mislimo da će oni takovima i ostati, jer nikad neće biti u stanju da se operu i opravdaju. Može li narod vjerovati takovi ljudima i birati za zastupnika onog čovjeka, koga mu ti ljudi preporučuju i uprav nameću?! Narod pošteno misli i za to nemože!

U poslu pitanja društva „Sufid“ mi se držimo navoda Gosp. M. Stojića, on je u tome nama kompas i mi mu absolutno vjerujemo.

I za to je ona poruka upravljena na adresu Kremenjaka — pogriješana. Je li to učinjeno iz lukave taktike, da se vlah neosjeti, ili u skrajnjoj sržbi, ne znamo, ali znamo to da je pogriješana. Za to preporučujemo šibenskim sisavcima da poruke adresiraju kamo ide, a ne na nas, a jeli „o mitu i podkupljenu bezstidno i sanjati,“ to nek pitaju otvoreno Gosp. M. Stojića, jer mislimo da će im on otvoreno kao i prvi put doviknuti i u brk im odkresati, *kako su se ponašali u tom poslu*.

Našim Kremenjacim i drugim biraćim.

Preporučujemo našim biraćima; *primajte glasovnice* (škede) i *dobro* ih ćuvajte. Nedajte da Vam ko šta napiše u njih koga neznate, da je naš. Bude li vas silio ili strašio, odmah ga tužite na Poglavarstvo. Nebojte se ni općina, ni lugara, ni poljara, ni glavara i nikoga, jer

vas zakon brani, a k tomu je glasovanje **tajno**, pak ne znaju kako ste glasovali i neće vas moći proganjati za to. Glasujte dakle po svojoj slobodnoj volji i za koga želite. Sile nema više, zakon ju je ukinuo. — Nedajte se podmititi i nemojte tražiti mita, jer će vas poslije vaši protivnici odati, pa ćete biti kažnjeni od 1-6 mjeseci; jer je zakon strog. Ko vas dodje mititi, tužite ga, a zakon će ga kazniti.

Zabranjeno je i gostiti biraće i sve što prijeći slobodnu volju biraćevu. Način kako se sada glasuje, pravedan je i pošten, jer je dano pravo glasa svakome, jer birać glasuje **tajno** i *niko nesmije viditi u škedu za koga glasuje*. Zakon to strogo kazni. **Ovo su izbori narodni, izbori pućki**, jer je naš Premilostivi Kralj htio, da se napokon **ćuje glas puka**,

Glas puka, glas je Boga, i pred njime pada sila i načelnika i glavara i lugara i poljara i svakoga, ko hoće, da se glas puka nećuje. Birajte dakle svog čovjeka bez straha, čovjeka iz puka, pućkog sina, da i puk napokon jednom imade svog zastupnika pućanina.

Ispravak jednoga

doktora prava i advokata.

Dne 4/4. Njegova Premudrost Dr. Ivo Krstelj, odvjetnik u Šibeniku, poslao nam je ispravak na nešto što su u razgovoru kazali kum Duje i kum Marin, naši vrijedni prijatelji. Kad smo taj ispravak proštili, on je izazvao u nas smijeh i veselje, a videći da po zakonu nije to *redoviti* ispravak, odlučili smo ga netiskati. Njime se je zbijala samo šala, kao kad jedan *doktor prava* mjesto ispravka šalje *polemićni članak*, sa zahtijevom da *mu ga se tiska* na temelju zakona o štampi. Osim toga on tu govori i u ime općine i u ime svoga tasta Meichsnera.

Za to što mu ga netiskamo, on nas je tužio. Mi se branismo u gornjem smislu, a on i njegov branitelj Dr. Gazzari (Pipi, evo ga!) tražili su osudjenje. Sudac je sudio i — *lio* nas. Nedržeci osudu nimalo valjanom ni temeljitom, mi smo uložili utok te će sad morati da sudi viša stolica. Njezinu presudu mi čekamo sasvim mirni.

Nego sad hoćemo ovdje da se osvrnemo na sam predmet ispravka i njegovu formu, da se vidi pravnička sprema i znanje jednog advokata. Zbićemo u kratko jer je naš list još malen, (ali je papren.)

Naš *furbo* advokat u ispravku piše:

1. Ne odgovara istini kako to stoji u br. 2 „Glasa Šibenskog Kremenjaka“ da imprezu vojnićkih baraka ima Krstelj, već je istina da imprezu ima obćina.

— Na to mi pitamo: Ko gradi barake, općina ili Maichsner?

2. Nije istina da sam ja htio *dati imprezu gospodinu Meichsneru*, već je istina, da su mene zamolili neki od gospođe općinskih upravitelja, da posrednjem izmedju vojnićke vlasti i obćine na korist ove zadnje.

— Na to pitamo opet: Komu je dana gradnja baraka? Ko gradi? Meichsner ili ko drugi? — Ostalo nespada u ispravak, jer nam malo stalo, ko ga je molio i kako; mi hoćemo *fakte* t j. šta je u stvari.

3. Istina je da sam se ja tomu pozivu odazvao jer mi je bilo poznato, da ako dobije imprezu strano druš-

(Slijedi prilog.)

tvo, dogodit će se kao i prvi radnji c. k. okružnog suda, gdje je cijeli materijal po i dio kamenja dolazilo iz drugih pokrajina. Istina je da se pri ovom poslu radilo, da se osigura radnja našim radnicima, osobito drvodjelcima, i pri tomu da bude općina imala koristi, a da ne odgovara za nikakvu štetu.

— O, furbi advokate, ko te pita za godine i hoćeli ti kruške roditi i hoćeš li Šibenske radnike na nje namamiti! — A pitamo (ne tebe) nego sve pravnike svijeta od najmladjeg askultanta do najstarijeg i najglasovitijeg profesora na sveučilištu, neka nam kažu, je li ovo *ispravak*, može li se kao *ispravak* primiti i je li *uredništvo dužno*, da *ovakav ispravak* tiska? — Poveri bezzii...

4. Nije po tom istina, da kad impreza izgubi platit će općina, već je istina da je pogodba tako sklopljena, pa *općina nemože imati štete*, već nasuprot koristi, a to se je postiglo s tim, što je gospodin Meichsner zajamčio općini dobitak od deset po sto na projektiranog radnji, a *dobio ili izgubio* on pri toj zradnji, *to je njegova stvar*; istina je pak da je gospodin Meichsner preuzeo na se svaku odgovornost, za *slučajne* štetne posljedice, kako to proizlazi iz uredovnih spisa, koji se nalaze na općini, i koje može da pregleda svaki gradjanin, svaki dan.

— Na ovo se može opaziti ono isto što i pod br. 3., a za ostalo velimo: ako g. Meichsner izgubi, to je tad njegova stvar; — ali — ali g. M. će par hiljada *sigurno* dobiti, a to je eto naša stvar, jer da bude općina gradila barake (pa sad plaćala prisjednicima po 3. fior. nadnicu), bila bi *ona dobila* ono par hiljada, što će ih dobiti Majksner, a ovako ona gubi sve one lijepe hiljade, što će ih Majksner dobiti u mjesec dana. Dakle je li to za općinu *korist ili šteta*???. Odgovori mudri advokate! a za strah pretrpljeni za *slučajne* štetne posljedice, zaslužio bi i ti i svaki *imprenditur* da vam se digne monumenat veći neg Tomažeu. To je morao biti strah nevidjeni, nečuvani!!!... *Poveri diavoli!*

5. Nije dakle istina da se je sklopila pogodba s gospodinom Meichsnerom *jer je on moj dida*, već je istina da se je pogodba sklopila, jer na taj način općina, a da se ulaže nikakva troška, i da ne odgovara za nikakvu štetu ima čista dobitka u iznosu od Kr. 7810.

Molim te, štioče, prošti ovaj br. 5. deset puta, jer je ova za u *foje* mećat. Pa pitaj snami: Je li Majksner doturov *dida* ili *nije*? I zašto nije dobio radju ko drugi, ko nije njegov dida? Ako opet, recimo, općina ima dobiti rečenu svotu, *koliko* hiljada onda će dobiti *dida*? — *Fè konto, ala!*

6. Istina je, da pošto je to bila očita korist za općinu, ne ja nego druga Gg. opć. upravitelji potpisali su pogodbu sa Gosp. Meichsnerom.

7. Po tom nije istina da je općina bila *oštećena*, a po gotovo nije istina, da ću ja od toga posla imati kakve koristi.

— Na br. 6 i 7 nemamo šta reći, nego kao prije te opetujemo, da općina gubi sve one hiljade, što ih doturov *dida* dobije, jer da bude radila *sama*, bila bi *sama* i dobila. A hoćeš li dobiti i ti, doture, to strpi se i čekaj kad se budu štili testamenti. *Intanto speranza.*

I ovo je *ispravak!* (zakonit i redovit?)!

D O P I S I.

Skradin, 20/4 '07. Danas imali smo sjednicu občinskog vijeća. Glavna mu je točka bila svrgnuće sa službe občinskog tajnika i blagajnika Žile. Jedini grijeh Žilim bio bi taj što nije htjeo biti ratilo u rukama skradinskog zloduha. Premda se sa strane oporbe zakonom

u ruci dokazivalo da Žilino pitanje nemože se pravovoljno danas raspravljati jer glede ovog visi neriješen još utok kod Zem. Odbora, ipak nametnuti nam paše *drzovito*, *glupo*, *kretenski* prodjoše mukom preko prigovora oporbe te staviše isti predlog na glasovanje. Oporba za prvi put počela obstruirati a pozvana vlast neodluči li se najenergичnije zapriječiti sramotno dosadašnje vodjenje sjednica obč. vijeća, ista će, pa bilo do potrebe i tehničkim sredstvom, ustati na obranu svojih zakonitih prava. Da opravdamo gornje epitete: *drzovito*, *glupo* i *kretinski* evo vam nekoliko primjera. — Vijeće je imalo, (po savjetu don Gerundina) da na temelju tobože dovršene dišiplinarne iztrage sudi gorespomenutome Žili. — Izstragi, koju je vodio naš Stipe fali ništa manje nego saslušaj optuženika, kao što i dojednoga svjedoka obrane. Glede pako svjedoka optužbe možda bude imalo posla i c. k. državno odvjetništvo. Na današnjoj sjednici u kojoj se je morala voditi formalna razprava (jer silnici nehtjedoše priznati zakonitost prosvjeda oporbe) proti Žili, načelnik nahtjede, *incredibile dictu*, dozvoliti da se čitaju ispiti saslušanih svjedoka kao niči, da se o istima povede i najmanja rieč. Bezsmislice, poslušit ćemo se najblažijom rieči, koje su tom prigodom padale sa *stolaca* občinske uprave mogle bi služiti kao *štof* jednome od najuspjelijih Coupleta za Caffè Chantan.

Fra Gerundinijo poslije no što je cijelu ovu komediju aranžirao odputovao je onog jutra za manastir Visovac. Neki kažu na okajanje svojih teških grijeha.

Naš Vlade Ardala primio je danas svoju dobru porciju. — Kad stigne riješenje utoka progovorit ćemo obširnije o poslu.

*

Skradin 23/4. Oduševljenje narodno za našeg kandidata D.ra Vicu Iljadicu sve to većma raste. Uzaludan je trud fra Gerundiju-Paut jer mu akcije sa svim propadoše. Danas je pošao agitirati u selo Rupe k svome drugu Ciconji a sobom je poveo biranu kiticu prijateljstva. Jedan od njih bio je osuđen ništa manje nego 14 (*četnajest*) puta!

*

Iz Jadrtoveca nam pišu, da neki Pivac Joso, poznata dobra duša, svojim postupanjem izazivlje mirne seljane, pa po selu trubi u nečiju rožinu i para proglaše, kojima se proglašuje kandidatura pučkog zastupnika D.ra Iljadice.

Ovim se krši zakon te upozoravamo nadležnu vlast na to. —

*

Jadrtovac: Naš parok agitira proti našem kandidatu za Dulibića, sina poznatog Lorenza Dulibića. Pije se i vino u njegovo zdravlje, al badava političkom mrtvacu nazdravljati. Mi hoćemo čovjeka iz puka, čovjeka našega i kapara, a ne dijete kamatnikovo. — A crkva nek ostane za crkvene posle, da se tu Bog moli.

Živio D.r Iljadica, pravi zastupnik puka!

*

Donosimo ova tri pisma, kako stoje bez promjene:

Iz Zatona pišu nam 21/4 Danas došao u Zaton Pave Roca i šjim Donadini, da pripovidaju svoju viru u Zatonu, ali slabom su srićom pošli od kuće. Pave Roca počme pripovidati, ali Zatonjani nedaju, neg viču vanka farešti, on opet počme, ali uzalud, jer se čuju glasovi iz naroda: ajde u svoje misto pa pripovidaj. Naš žalosni Pave vidi kako ga niko nesluša, onda počme govorit: Braćo moja Zatonjani, ja sam stotinu puta bija u Zatonu, pak ste me uvik lipo dočekali, a šta vam je danas?

Oni svi iz glasa, niki živio Stojić, a niki živio D.r Iljadica. Pak onda izadje Ive Šaverdija i govori svom uješeviću Roci: dragi moj rodijače, tebe bi i danas Zatonjani častili, ali prikini razgovor o Dulibiću jer oni ga nevole za ništa, nego dragi moj rode, ajmo mi zaigrat na balote. Tako se i dogodi do 3 ure popodne. Onda P. Roca i Donadini polako kukajuć u Vodice. Ali fala Bogu nije se njima samim tako dogodilo, čuli smo da je i nikim u Primoštenu i Rogoznici. Dovidjenja.

Zatonjski Kremenjaci i Poštteni pravaši.

*

Zaton, 18/4. Primili 75 pozvanica da dodjemo na 21/4 u Sokolanu, pak odosmo 22 čovjeka i to 10 u Sokolanu, a 12 na Poljanu. Kad svršilo u Sokolani dođoše svi na Poljanu da Vide što nisu nikad vidili onaki veliki broj ljudi od kada je Šibenik i začudili se govoreći: Ovdje toliko iljada, a doli nema ni stotina, pa govore među se: Sad vidimo da nemari niko za Dulibića, nego ono malo plaćenika obćinski, što ih na šilu jadne tiraju. Grjota da su Šibeniku to tudjin radi. Slidićemo. Da ste mi zdravo.

*

Zaton, na Jurjev dan: Župnik Don Rudolf Pijan držio pripovid preko svete Mise, pa kad je bija na svršetku pripovidi, govori: Bog je snama, kaj prot nama, dušmani pod nogam — i to sa Sv. Oltara. Molimo Pres. Biskupa da ga malo posvituje, jer je puno mlad.

Skup Zatonjana.

RAZNE VIJESTI.

Kako govorimo na uvodnom mjestu javna skupština na Poljani uspjela je krasno nad svako očekivanje. Ono nekoliko hiljada duša plamtilo je od zanosa. Prisutan je bio cijeli Šibenik i odaslanstva iz raznih sela i mjesta, među kojima vidjesmo hrabre i rodoljubne Vodičane, vatrene Kremenjake. Šibenski Srbi prisustvovaše svi i drago nam bijaše vidjeti među ostalima D.ra Kovačevića, D.ra Kurajicu, savj. Milinovića i druge. Crven kapa sterala se kao more. Krasni govor D.ra Iljadice bio je slušan sa najvećim zanimanjem i odobravanjem. Iz inteligentnih redova potekla je želja, da se govor štampa u knjižice i turi u narod, a to je bila želja opća odmah poslije skupštine, pošto mnogi, koji nemogoše pristupiti bliže od navale puka, nijesu mogli dobro sve čuti. — Možemo javiti, da će govor biti štampan.

*

Nadamo se sigurno, da će c. k. kot. Poglavarstvo uzeti u obzir i našu stranku (o kojoj se moglo uvjeriti da je brojem ogromna, da je u većini neizmjerne) te da će u izbornoj komisiji dati i njoj bar ona tri mjesta, o kojima odlučuje samo. Općina će staviti i onako svoje ljude. Nek se netuži niko; to je i dostojno i pravedno.

*

Postupanje općinskog redarstva postaje čudnovato i nekako nesnosno i sumnjivo. Neko vikne živio Iljadica, e oni s njime u slipić; drugi vikne živio Stojć, a oni s njim u slipić.

D.r Galvani držao je tu kokoše i tuke pa to nije za ljude, to nije humanitarno. Sutra mi nebi nikad dotle došli, da tu zatvorimo kojeg fureštovca, a najmanje za

to, što bi vikao kome živio. Svak ima svoje simpatije, a borba nam mora biti ljucka i pristojna, kao kod ljudih izobraženih.

Ako je istina, da je Nikola Njeguš morao stati u onoj potkapini *dva dana bez jesti i piti*, onda je to barbarski, i mi dižemo glas protesta i gnušanja i zahtjevamo da se to istraži. Ako je N. Njeguš kriv, sudite ga strogo i prestrogo, ali mladića nemučite glađom i žedjom. To je grozno i pomisliti. A nebi bilo zgrega da liječnik Poglavarstva vidi i uvjeri se može li se tu zatvoriti čovjeka a da ne nastrada.

*

Čujemo da je redarstvo opet zatvorilo jednog mladića, što je viknuo živio Stojić; jer da je takova naredba. Ta, nije ni Stojić kakav *Lukeni*; bio je načelnik pak bi mogao i opet biti.

*

Gospodo Drinkoviću, Sirovica i ostala vrijedna družbo, kad ćete opet pozdravljati i skidati na putu klobuke svoje pred onima, koje danas „Hrv. Rieč“ zove lupežima? — To nam poručite po gosp. Pauru.

Šala i safira.

Bidan naš mali „Kremenjak“ bio je prošle Subote zaplijenjen i odnijelo s njega nešto malo robice. Hvaia Bogu, i onako je ljeto. A i našu ljucku šjoru Kebaru svuklo malné sve do gola; a ona, kako je stidljiva, odmah se išla tužiti „Hrv. Kruni“ drito u Zadar. *Brava la Kebara!* a ne ka mi — činiti kucu.

*

Pa je našem bidnom Kremenjaku istreslo i kesicu. Sirota, i onako je bogat! — A šta 'š? dva dotura i zakon, pa teke jedan, teke drugi, teke treći: *šestdeset kruna — zdogom dušo!.....*

*

Ja pitam: Di si bija mali? — *Mali Kremenjak odgovara:* u Državnog odvjetnika. — *Ja:* Šta si radija tamo? — *Mali:* špija sam kroz ključanicu, a stari Prokuratur sve ništo, vidju, dišenjaje po mom foju, a oni mladi sve oštri modre lapiše pak mu dodaje. — *Ja:* pak unda? — *Mali:* Onda ja pokucam i udjem brzo da vidim sta činu. Kad ispid njega naša poštena konšijica i moj foj, a po foju Prokuratur sve dišenjaje onoko slično ko da su klobuci pok. Napoleona ili oni od impjegata u paradi. *Ja ga pitam:* šlo to radite? — *On veli:* mećem ti klobučić na glavu, — *Velju mu ja:* Pa šta će mi toliko, dosta mi je jedan. — *On veli:* e, bolje više. — *Velju ja:* Aha, to će biti za drugi put. — *On veli:* nè, nè, ovo za ovi put, a drugi put druge. Kakve crljene? *velju ja.* — Nè, neg modre, kaže on. — Ma, oli ti nisi zar našeg barjaka hrvat-kog? *pitam ja.* — Muči tute, to se ovdje nesmi govoriti, jer eu te potirati; kaže on. — Ja umuknem, pozdravim i odem. Pisaću mu, da je m-ni dosta jedan klobuk, da u mene nije butiga klobuka, pa ako će prodavati nek se obrati Mandiću oli Paladinu. — *Ja:* A ču eš, šta je od konšijice? — *Mali:* Nataka je l njoj komad kapelina sa *pjunom i fijokom* ispod vrata. Došlo mi se smijati, al n sam smija ispid njega. — Prava šjora Njunja.